

**Stanowisko Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski
w sprawie dziedziczonych przez gminy spadków
oraz egzekucji z mienia gminy przekraczającej wartość otrzymanego spadku**

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski przedstawia zagadnienie egzekucji prowadzonej z mienia komunalnego w następstwie dziedziczenia przez gminy spadków w trybie art. 935 Kodeksu Cywilnego - z wnioskiem o zajęcie przez Ministra Sprawiedliwości stanowiska i zainicjowanie zmian legislacyjnych.

Zgodnie art. 935 KC w przypadku braku uprawnionych do dziedziczenia, spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy. Rozwiązanie to jest jedną z gwarancji pewności obrotu cywilnoprawnego i występuje także w wielu innych ustawodawstwach naszego kręgu kultury prawnej.

Sytuacja, w której gmina - jako spadkobierca ustawowy - nie może odrzucić spadku, nabywa go bez swej woli. Jako uzasadniona publicznoprawnym charakterem gminy, była także przedmiotem pośredniej kontroli Trybunału Konstytucyjnego (por. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 marca 2005 r. sygn. K 9/04 i z dnia 4 września 2007 r. sygn. P 19/07). Należy poszerzyć krąg spadkobierców ustawowych, m.in. na wnuków, co może zmniejszyć częstotliwość dziedziczenia ustawowego przez gminy.

Główne wątpliwości budzi sposób prowadzenia egzekucji wobec gmin. Z mocy prawa odpowiedzialność gmin jest ograniczona do stanu czynnego spadku, a więc tylko aktywów, a nie całego długu. Jak wynika z informacji przekazywanych przez gminy małopolskie, a także środki masowego przekazu, ostatnio zdarzył się spektakularny przypadek prowadzenia egzekucji komorniczej ponad ustawowe ograniczenia w stosunku do Gminy Szaflary.

Jest rzeczą oczywistą, że same zainteresowane gminy powinny - w pierwszej kolejności - należycie zadbać o ograniczenie odpowiedzialności na etapie sądowego postępowania rozpoznawczego (np. art. 319 kpc), czy też w postępowaniu klauzulowym (art. 792 kpc). Należy rozważyć czy redakcja art. 837 kpc jest właściwa w kontekście zmiany zasad dziedziczenia ustawowego. Jak wynika z powołanego przepisu, "dłużnik może powoływać się na ograniczenie odpowiedzialności tylko wówczas, gdy ograniczenie to zostało zastrzeżone w tytule wykonawczym".

Jednocześnie "zastrzeżenie nie jest konieczne, jeżeli świadczenie zostało zasądzone od (...) Skarbu Państwa jako spadkobiercy". W kontekście przytoczonych regulacji zasadnym wydaje się wprowadzenie do art. 837 zapisu skutecznie chroniącego mienie komunalne przed nieuzasadnioną egzekucją. Należy podkreślić, że obowiązująca regulacja jest co prawda korzystna dla wierzycieli, w sytuacji jednak ograniczonych możliwości finansowych niektórych gmin, egzekucja w formie zajęcia rachunku bankowego gminy może negatywnie wpływać na wykonywane zadania publiczne.

Kazimierz Barczyk
Przewodniczący Stowarzyszenia
Gmin i Powiatów Małopolski

Kraków, 25 kwietnia 2013 r.